

En nu heeft Rome sinds eenigen tijd (voornamelijk na de dienstprestaties in de revolutie-week) kalnweg het vizier naar boven geschoven. „De bekeering van Nederland" is het onbewimpeld uitgesproken doel dat haar voor oogen staat. Trouwens dat zij immer, ook in de dagen van „de schuurkerkjes", op het oog heeft gehad; maar toen was het ver af; nu nadert het al meer en meer!

De verroomsching van een land dat met het bloed der martelaren is gedronkt!

Het schijnt haar wonderwel te gelukken. Het gezantschap bij den paus is nu niet meer tijdelijk. Straks wordt haar het processierecht, wanneer de voortteekenen niet bedriegen, bij de grondwet verleend.

Zoo vindt de kerk van Rome in deze dagen vrijmoedigheid om zich rechtstreeks, zonder vrees en zonder blaam, tot de „niet-Katholieken" te wenden.

Per advertentie (en dit zijn advertenties, die niet in „De Maasbode" of „De Tijd", maar in de door haar gehate neutrale pers verschijnen) biedt zij „kosteloze inlichtingen aan omtrent de leer en de gebruiken der Katholieke kerk"; en zendt hun dan tamelijk onderwetsche boekjes thuis over „de voortreffelijkheid van de leer der R.K. kerk of het onderzoek als een heilige plicht voor alle Protestanten". Zoetsappige boekjes, maar toch scherpsinnig genoeg gesteld om de Roomsche leerstukken en praktijken te omzwachtelen en te verachten en de Protestantische gevoeligheid niet genoeg te sparen.

Petrus Canisius, een apologetische vereniging, en nu sinds kort het Geert-Grotenootschap maken zich op dit gebied dienstelijk. En vooral de laatste stelt zich voor godsdienstige geschriftjes bij duizenden en duizenden voor enkele centen te verspreiden onder ons volk.

Doch wat de meeste aandacht trok in den laatsten tijd, dat zijn de conferenties die men in de een of andere kerk (hier te Amsterdam in de Dominicanenkerk aan de Spuistraat) met niet-Katholieken houdt en waar na uiteenzetting van een of ander leerstuk voor ieder die wil gelegenheid tot vraag en discussie bestaat.

Daar zijn heel wat niet-Katholieken (er zullen ook wel Katholieken onder doorgelopen zijn; wie kent zijn buurman in een groote stad?) geweest. De jongelui waren nogal vertegenwoordigd, ook kwamen, althans hier, veel vastovertuigde Protestanten onder het gehoor, meer uit nieuwsgierigheid dan uit belangstelling. Dan waren er natuurlijk menschen die gaarne hun eigen stem hooren en iedere vergadering aangrijpen om de wereld van hun wel-sprekendheid te overtuigen. Doch het percentage dat al zoekende kwam om te luisteren, wil ik niet onderschatten.

Deze pogingen van de altijd ijverige Moederkerk zullen wel resultaat hebben gehad; al kon het wel eens zijn, dat het deficit op den duur grooter blijkt dan de baten. Want het moge waar zijn dat misschien meer dan een door deze conferenties teruggevoerd is in den schoot „der alleen-zaligmakende kerk", daar is niets geweest wat den Protestantischen geest zoo heeft wakker geschud als juist deze bekeerings-operaties met de niet-Katholieken.

Nederland bekoerd! Nederland verroomscht! Op de manier van Italië of Spanje? Zou het er dan beter aan toe zijn? Ik antwoord daarop nu niet. Dat komt misschien later nog eens.

Doch zooveel is duidelijk, dat de trompet aan de lippen moet. Daar moet alarm geblazen! Wij, Protestanten, moeten weer weten wat Protestantisch is. Het Protestantisch besef moet weer ontwaken bij ons volk.

De Bakker verblijdt er zich over, dat het ministerie van predikanten bij de Hervormde Kerk lezingen tegen Rome organiseerde, of gelijk hij zich uitdrukt: „tegen het zoet gefluit van den vogelaar te waarschuwen en het Protestantisch besef bij onze menschen te verlevendigen en te verhelderen".

Een klein beetje anti-papisme leest men, als ik mij niet vergis, wel tusschen de regels door.

De Waterink verklaart in zijn kroniek in „Gereformeerd Theologisch Tijdschrift" van het anti-papisme niets te moeten hebben. Maar ook hij is van oordeel, dat men de Roomschen in het oog moet houden.

Dan — het wijl mij voorkomen, dat, meer dan meestal geschiedt, ook de Roomschen in 't oog dienen gehouden te worden. De Roomsche kerk blijft altijd ons nog als infideles, ongeloovigen, beschouwen, en zij doet haar missiewerk. In 1911 b.v. gingen in het bisdom Haarlem 528 volwassene protestanten naar de R. K. over. En procentgewijs groeit de R. K. sterker veel sterker dan het volk. In de laatste 70 jaren der negentiende eeuw bracht in ons land de R. K. het van 800.000 tot meer dan 2 miljoen leden.

Dit verschijnsel is evenwel mede verklaarbaar door het groote aantal geboorten in Roomsche gezinnen. Op de 1000 geboorte vrouwen hadden in 1910 in R. gezinnen 287 en in prot. gezinnen slechts 219 geboorten plaats.

Nu hebben wij ongetwijfeld ons te wachten voor den geest uit de dagen van den „Kultuorkamp"; evenzeer is het anti-papisme, dat met brandstapels dreigt, er een met goedkope reclame; maar toch, we hebben ons tegen Rome te wapenen. Op politiek gebied zijn we vrienden; goed; maar laten we op kerkelijk terrein dan dubbel waakzaam zijn. Het zijn vooral de methoden van Rome, die het optreden der R. K. zoo gevaarlijk doen zijn. Deze methoden zijn niet de meest riddelijke. Vooral op onze zendingssterreinen zien we dat. Eerst op Soemba. Nadat Rome West-Soemba had opgegeven, kwamen wij er; maar ternauwernood was er onze

invloed merkbaar — De H. Dijkstra vertelt ervan in het jongste nummer van „De Macedoniër" — of de Roomschen wilden weer betrekken het huisje, dat wij klaar gemaakt hadden. Nog veel erger is, wat men van Roomsche zijde te Djocja bestond. Men weet, dat het Petronella-hospitaal een voorbeeld is van medisch kunnen in het Oosten. Naar het Djocjisch systeem begint men in het geheele Oosten hoe langer hoe meer te werken; kortom Djocja kan in dezen de eerkroon van onzen medischen dienst genoemd worden.

En wat bedoelde Rome? Op een slinksche wijze wilde men zich indringen in dit prachtige werk; Djocja was rijp om vruchten te geven; dan komt Rome... om te oogsten. Gelukkig is onder steds zegen, middellijk doordien het Roomsche plan door Dr. Offringa, den tegenwoordigen directeur van het hospitaal, doorzien werd, dit plan verijdeld. Maar de Jesuitische tactiek geeft oorzaak, dat wij steeds op onze hoede moeten zijn.

En al zijn de Jesuiten niet de monsters van wreedheid, die onze kinderdommen benaauwen, toch is heel de organisatie en de tactiek der Jesuiten zulk een gevaar, juist door de macht, die zij vertegenwoordigen, dat waakzaamheid meer dan ooit ook tegen hen geboden is. Sinds de encycliek „Aeterni Patris" (4 Aug. '79) is de thomistische scholastiek officieel gesanctioneerd bij Rome; en deze scholastiek, die thomistisch genoemd wordt, is feitelijk neo-jesuitisch; vooral sinds de dominicaanse orden hun verzet tegen de franciscaansche-jesuitische orden lieten varen. De belangrijke en invloedrijke universiteit te Freiburg in Zwitserland staat, hoewel in naam dominicaans, toch geheel op jesuitisch standpunt; en stemmen, die zich al te zeer tegen deze jesuiten-overheersching verheffen — zooals die van mgr. Scheil te Würzburg — worden tot zwijgen gebracht door „verootmoedigende" maatregelen.

De nieuwe landen van Europa, als Polen en Hongarije, zijn getuigen van een enorme krachtsprestatie der Jesuitenorden, tegenover een verzwakt protestantisme. En in ons eigen land weet men zich uitnemend aan de zich wijzigende volksofinie aan te passen. Het R. K. propaganda-genootschap gaf een vertaling van de Evangelia en Handelingen uit in 80.000 ex. bij den eersten en spoedig daarna in 50.000 ex. bij den tweeden druk. Voorzover men met zulk werk bedoelt, in eigen kring den afval tegen te gaan, is het alleszins te waardeeren, edoch de jesuitische idealen strekken zich verder uit. Misschien heeft Graaf P. van Hoensbroeck (Hoensbroeck) in zijn dialoog: „Moderne Jesuitismus", „Ultramontane Leistungen" en „Ultramontanismus" zich al te zeer laten leiden door zijn — bij iemand, die zelf uit de R. K. tot het protestantisme overging, verklaarbare — eenzijdigheid, en teekent hij het beeld wat al te donker; maar toch, zulk een bijbelcolportage doet vreemd aan, waar voor Rome nog immer de Syllabus Errorum van kracht is, in welke, ook over de bijbel-genootschappen, het „anathema" gesproken wordt. (Hourat. Genèse historique du Syllabus, 1906).

Ook al willen wij het gevaar niet overdrijven, toch moeten wij ons wachten, dat we, bij onzen strijd tegen het ongeloof en onzen vrede met Rome, niet den „oorlog winnen", maar den „vrede verliezen".

Het kan natuurlijk allerminst kwaad, dat men zich op de hoogte houdt van Rome's krachtsontwikkeling in dezen tijd.

Toch houde men rekening met de lessen der geschiedenis.

Al geeft men hier zijn oogen de kost, men wake voor pupilvermaning.

In het stuk van De Bakker komt niet tot zijn recht, dat ongeloof, modernisme, theosofie, spiritisme enz. veel gevaarlijker zijn dan Rome.

De Waterink legt dit echter zeer juist ten grondslag aan zijn schrijven. En als hij de aandacht vestigt op afkeurenswaardige Roomsche praktijken op onze Zendingsterreinen is hij in zijn recht.

Doch laten wij er toch vooral voor waken niet te anti-thetisch Rome te bestrijden.

Onze kracht hebben we veel eer in positieve verdieping der belijdenis te zoeken.

Wij kunnen het Rome niet euvel duiden, dat het tot nieuwe ontplooiing tracht te komen.

Dat moet echter voor ons een prikkel zijn om Rome zoo mogelijk in ijver te overtreffen en onze menschen te wapenen tegen alle dwaling, ook tegen die van Rome, maar tegen deze niet speciaal.

En laten we den moed hebben om eerlijk te bekennen: in den strijd tegen het ongeloof stelt Rome door zijn stortvloed van lectuur ons beschaamd.

Het besluit van Zandvoorts Kerkeraad.

In onze houding tegenover Rome hebben we steeds te bedenken: tempora mutantur, de tijden veranderen.

Dit laatste merkt men trouwens aan alles.

Ook aan onze kerkelijke toestanden.

Maar wat niet veranderen mag, op straffe dat onze kerken haar Gereformeerd karakter zouden inboeten is de eerbiediging van het kerkverband.

Reeds de vorige week haalden we eenige beoordeelingen aan omtrent de daad van Zandvoorts kerkeraad, die ook aan de vrouwelijke belijdende leden stemrecht verleende. Prof. H. H. Kuyper sluit zich in „De Herant" aan bij het ook door ons geciteerde artikel van Prof. Bouwman in „De Bazuin" en vervolgt dan:

Formeel genomen is het volkomen juist, dat onze kerkenorde de nadere regeling van de verkiezing der ambtsdragers aan de kerkorden overlaat

en niet het stemrecht tot de manslidmaten beperkt. Wat men de kerkenorde dus op als een wet, dan heeft de kerkeraad van Zandvoort alleen gebruik gemaakt van een hem wettig toekomend recht. Intusschen behoeft het wel geen betoog, dat dit de bedoeling van de kerkenorde niet is geweest. Toen onze kerkenorden werden opgesteld, dacht niemand aan het vrouwenkiesrecht in de kerk. Er behoeft daarom niet uitdrukkelijk vermeld te worden, dat alleen de mansleden stemrecht hadden. Het sprak van zelf.

Het is daarom, dat ook wij het niet juist achten, dat een kerkeraad deze materie op eigen gelegenheid uitmaakt en niet eerst over een zoo belangrijk vraagstuk het oordeel van de kerken gemeenschappelijk vraagt. Voor de autonomie der plaatselijke kerk zijn we steeds opgekeken, maar die zelfstandigheid wil niet zeggen, dat iedere kerk maar op eigen gelegenheid beslissingen kan nemen in vraagstukken, die voor alle kerken van belang zijn.

Waar men, ook te Zandvoort zeer goed weet, dat over dit vrouwenkiesrecht geen gering verschil van gevoelen bestaat in onze kerken, ware het de eenig juiste weg geweest, dat de kerkeraad, toen dit verzoek tot hem kwam, het advies gevraagd had van de meerdere vergaderingen, en zoo onze Generale Synode hierover een uitspraak had kunnen doen.

Wel heeft men de opmerking gemaakt, dat de Classis Haarlem nu getoepen is om te overwegen of zij deze verkiezing als wettig beschouwt, maar o.i. is dit niet juist. Alleen indien er een protest kwam uit de gemeente van Zandvoort zelf, zou de Classis geroepen zijn uitspraak te doen. Maar wanneer het niet het geval is, zien we niet in hoe de Classis zich in deze zaak zou kunnen mengen. Een Classis is niet een hooger college, dat de besluiten van een lager college kan te niet doen.

Hier tegen valt o.i. niets in te brengen.

Wel gelooven we echter, dat de classis Haarlem dit niet ongemoeid heeft te laten passeeren.

Zij kan n.l. uitspreken, dat zij het besluit van Zandvoorts kerkeraad strijdig acht met de eischen van het kerkverband.

Het is niet ondenkbaar, het mag zelfs verwacht worden, dat dan de kerkeraad van Zandvoort het intrekken en deze zaak op de rechte wijze aanhangig zal maken.

HEPP.

BOEKBESPREKING.

„Lentedagen in Italië", door H. S. S. Kuyper.

J. H. Kok, Kampen, 1921.

Hoe gaarne voldoe ik aan het verzoek van den uitgever, om dit boek in ons blad te bespreken. En al behoort het schrijven van een literaire kritiek niet tot mijn vak en treed ik dus als onbevoegde op, ik kan het niet nalaten om mijn oordeel over een boek met reisindrukken uit Italië hier uit te spreken.

Italië heeft voor mij nog zulk een mystieke klank. Hoe vaak nog te midden van arbeid of rust, onverwacht soms, trilt een weemoedig heimwee met de vermakking van een voorjaarskoelte door mijn ziel, als de ondeelbare essentie van een rijk en veelkleurig herinneringsbeeld. Twee maal drie maanden, eens in de herfst, eens in de lente, reisde ik door Italië; een tiental jaren gingen sindsdien voorbij en te midden van de onrustig elander verdringende voorstellingen en gedachten, indrukken en gevoelens, staat het beeld van Italië daar nog steeds als een blinkende bergtop aan den horizon.

Wanneer het ontelbaar aantal herinneringen, die wij in het leven mededragen niet als een bezingende zwerm insecten onzen geest omgazonen, maar zich samenvoegen tot de harmonische eenheid van een wijl landschap, dan openbaart de ontdekking hiervan ons een heerlijkheid van geestelijke wetten, door God in de ziel gelegd.

Wolken, nevels, maar ook een stralende hemel kunnen deelen van dit landschap aan het oog onttrekken, stilte en storm kunnen verre geluiden ons toeveroeren of doen afdriften, al wat was blijft, zij het ook soms lang verborgen. Zoo zijn de beelden van verre reizen niet een nuchtere verzameling „ansichten", maar een organisch deel van onzen geest, door de wisseling van het heden bewust of onbewust, werkzaam of in rust.

Daarom is er misschien weinig, dat zoo sterk subjectief is als een reisbeschrijving. En dan een reisbeschrijving van Italië!

„Er is vrij wat meer in Italië te zien dan wij op onze reis zagen en ik hier beschreven heb. En wat wij zagen zou bovendien nog vrij wat grondiger te beschouwen zijn", zegt de schrijver in haar voorwoord. En laat ik het u maar direct zeggen: gelukkig „Lentedagen in Italië" is geen grondig boek geworden, geen objectief boek, geen „ansichten"-verzameling, geen reisgids. Voor het grootste deel zijn er persoonlijke visies gegeven op Italië, zijn steden en zijn kunst. De landschapstemmingen en de eigenaardige samenleving der menschen heeft de schrijfster niet mee doorleefd en daarom niet kunnen beschrijven, al is het hier en daar beproefd.

Voor het meerendeel bevat het boek schoone bladzijden, waardoor de lezer meevoelen kan, de ontroering van een eerste bezoek aan het schoonste land van Europa, de ontroering van eerste lentedagen, zonnig, weelderig, vreugdevol, te midden van de huiveringwekkende ernst van de historie.

Voor al voor ons Christenvolk een schoon boek. Niet alleen om de kennismaking met een land, waar de geschiedenis der eerste Christeneeuwen zich afspeelde, waar de „via Appia" nog geplaveid is met de oude steenen, waarover Paulus Rome is binnengekomen, waar het Colosseum getuigt van de geloofskracht en stervensmoed der Christenmartelaars, waar het gehele van Paulus en Petrus rust, waar, maar lees zelf

en vol
de sch
eenheid
Nog
Mej. K
het op
eeng
in
we
du
Ge
kla
kli
de
gi
wa
der
op
ling
gam
nac
late
lich
terc
lich
T
ken
stic
C
vau
L
E
silv
tris
G
dus
lich
ling
In
de
zu
er
ons
kost
wie
zijn
stok
van
het
E
die
len
mo
zijn
knie
Zeer
zijn de
over de
behalve
in Itali
lezer. H
litteraire
Daar zij
phische
rence aa
wel aard
(„In de
kan" et
een reis
Dat mag
Het b
lig, gen
„Lenteda
Zoo o
hier en
ondoorda
weinig v
Rome c
volgt is
„Miche
een gete
tigs, dat
nog hoo
dat stil
worden
schenvin
Onder
„met de
gegrift i
We sta
ster zull
zoo geve
is nog
onontwik
schrijfte
is een d
verreken
toch een
Gevraa
„Wees
al te wijs
Wees ni
waarom
De bed
iemand t
het hem
te kort?
loos is;
al te ge
bij door?

bepikt,
et, dan
gebruik
recht,
dat dit
gewest,
gesteld,
in de
ijk ver-
emrecht

achten,
gelegen-
belang-
gemeen-
plaats-
die zelf-
k maar
men in
ng zijn.
i weet,
verschil
het de
d, toen
evraagd
onze
id kun-

dat de
wegen
t, maar
protest
lf, zou
i. Maar
niet in
kunnen
college,
kan te

ariem
en.
it van
siechen

rwacht
ort het
hangig

EPP.

S. S.

an den
en. En
ik niet
ik kan
ek met

klank.
onver-
de ver-
als de
ig her-
in de
tential
van de
en ge-
eld van
top aan

die wij
tigende
samen-
jd land-
os een
de ziel

nel kun-
trekken,
evoeren
k soms
reizen
aar een
risseling
in rust.
rk sub-
en reis-

op onze
wat wij
te be-
rwoord.
„Lente-
worden,
ag, geen
oonlijke
kunst-
samen-
oe door-
is het

te blad-
outroe-
de land
en, zon-
uivering-

ek. Niet
van de
speelde,
te oude
komen",
ucht en
gebeente
ees zelf

en vol vreugde zult ge de persoonlijke indrukken van de schrijver kunnen medeleven in de harmonische eenheid van uw Christelijk geloofsbewustzijn.

Nog om een andere reden acht ik het boek van Mej. Kuyper een uitstekend boek voor ons volk, omdat het opvoedt, tot nadenken stemt. Ik kan niet laten eenige passages af te schrijven:

„Den avond voor Goeden Vrijdag woonden wij in de St. Pieter de z.g. donkere Metten bij.

Zeet indrukwekkend vond ik dezen dienst.

De schemering valt en hult de ontzaglijke gewelven van de ontzaglijke kerk al meer in het duister. Het orgel zwijgt. Alleen het koor zingt. Gewone jubelzangen schallen. Maar lijdenspalmen, klageliederen der profeten. Misereres in mineur klinken, huiltkeels klagend of zacht zuchtend, door de al donker wordende ruimte...

In een Italiaansch tekstboekje — vriendelijke gift van een Roomschen kennis — kan ik nazien wat in het Latijn gezongen wordt.

Diep en ver in de toenemende schemering branden dertien hooge, witte kaarsen, lang als palen op het kolossale altaar. Een symbolische voorstelling van Christus en de apostelen. Een voor één gaan die kaarsen uit — zooals Christus in den nacht zijns lijdens door al Zijne apostelen verlaten is. Toen één kaars overbleef — eenzaam licht in de nu geheel donkere kathedraal — fluisterde een onzer Roomsche kennissen: Ik ben het licht der wereld....

Toen voelde ik de hand van Rome, die ik drukken kon op dit oogenblik zelfs met ontroering en stichting....

Ook deze kaars verdwijnt. Dat is het symbool van de graflegging.

De duisternis is nu bijna volkomen.

En dan plotseling op het liefelijk gelui van een zilveren bel, wordt de gansche groote kerk electrisch verlicht.

Geweldig is de overgang uit de geheimzinnige duisternis en het langzaam verdwijnende knarslicht en de sombere klagzangen tot deze plotse-linge weelde van licht en heerlijkheid.

In dit licht worden van een van de vier loggia's de lijdensreliquisen aan de duizenden, die bijeen zijn, getoond. De kamnik, die ze ons toont en er de schare mee zegen, staat dertig meter boven ons. De reliquisen zijn zeer zeldzaam en zeer kostbaar en alleen op dezen afstand mogen ze door wie niet zelf kamnik is, gezien worden. Het zijn: een stuk van de speer waarmee Christus doorstoken is, de doek van Veronica met de afbeelding van het hoofd des Zaligmakers, en een stuk van het kruis.

En dan knielt alles wat Roomsch is neer....

En nu voel ik die andere hand van Rome, die weerzinwekkende hand. En terwijl wij niet knielen maar staan, denk ik aan onze vaderen en moederen die om dat staan ter dood veroordeeld zijn en liever den dood zijn ingegaan, dan te knielen....

Zeet schoon, want zeer echt, werkelijk doordveld zijn de passages over de Blue nuns van Fiésole en over de Scala Santa. Toch bevat het boek nog meer behalve het doorleefde gedurende eenige lentedagen in Italië. Dit meerdere is er voor den gemiddelden lezer. Helaas, ik vind het jammer, want de zuivere literaire waarde van het boek wordt er door geschaad. Daar zijn gemiddelde inleidingen, gesprekken, geographische bijzonderheden („Evenals Rome ligt ook Florence aan een rivier"), historische mededeelingen, soms wel aardig (over de Waldensen), soms wat leerboekachtig („In de dertiende eeuw doet Florence van zich spreken" etc.), taalkundige uitweidingen, die ook zonder een reis naar Italië hadden geschreven kunnen worden. Dat mag niet!

Het boek is ook wel eens uit den toon, wel gezellig, genoeglijk, maar buiten de verrukking van de „lentedagen".

Zoo ook de stijl. De schrijver kan het wel, maar hier en daar vooral tegen het einde wordt de taal ondoordacht, vooral de beeldspraak. Daar is vaak te weinig visie in, te veel cliché. „Florence is een bloem. Rome een trotsche eeuwenoude cederboom", en wat volgt is nog erger (p. 132).

„Michel Angelo's koepel doet mij ook denken aan een getande leeuw, aan iets zeer geweldig en machts, dat gewillig zich geeft, gehoorzaamend aan een nog hogere macht, iets kolossals in het materiele, dat stil zich neigt voor het sterkere spirituele. Zoo worden rotsblokken en steenklompen gestemd door menschevengeren" (p. 104).

Onder het mooie portret van Michel Angelo staat „met de diepe voren van zijn langen lijdensweg diep gegrift in zijn van smartelijken doorkerft gezicht".

We staan voor het vraagstuk hoe een bekwaam schrijver zulke zinnen kan schrijven en eene voor kunst zoo gevoelige vrouw, zulke beelden kan gebruiken. Er is nog te weinig darf, te veel aanpassing aan het onontwikkelde schoonheidsgevoel in ons volk, dat de schrijver zoo uitstekend kent, en toch Dit boek is een der beste boeken in onze Christelijke kringen verschenen, een lentedag, een eerste, och, dat het toch eens zomer mocht worden.... F. J. J. B.

VRAGENBUS.

Gevraagd wordt naar de beteekenis van Pred. 7: 16, 17: „Wees niet al te rechtvaardig, noch houd u zelve al te wijs; waarom zoudt gij verwoesting over u brengen? Wees niet al te goddeloos, noch wees al te dwaas; waarom zoudt gij sterfen buiten uwen tijd?"

De bedoeling der vraag zal wel zijn: hoe kan nu ooit iemand te zeer de rechtvaardigheid betrachten zoodat het hem schaadt? Schieten wij niet veeleer steeds daarin te kort? En is het al niet erg genoeg als iemand goddeloos is; hoe kan men dan gewaarschuwd worden, niet al te goddeloos te zijn? Een beetje kan er dus wel bij door?

Het antwoord op deze vragen is duidelijk; maar hoe moeten we dan aan met dezen tekst?

We zouden zeggen: bedenkt allereerst, dat de auteur van dit boek, naar den aard ervan, zich gaarne paradoxaal uitdrukt. Zoo ook hier. En let in de tweede plaats (wat altoos moet, maar hier vooral) nauwkeurig op het verband.

Dan leert u het vorige vers, dat het gaat over het probleem, „welk ook in Psalm 73 wordt behandeld; hoe is het mogelijk, dat een rechtvaardige in zijn gerechtigheid omkomt, terwijl er een goddeloos is, die in zijn boosheid zijne dagen verlengt? Wie daarover gaat peinzend, loopt tweemaal gevaar.

Ten eerste, dat hij al te rechtvaardig wordt, d.w.z. zooals wij het ook wel uitdrukken: rechtvaardiger dan God. Dan meent hij het beter te weten dan Deze; doet als Job, die zijne ziel meer rechtvaardigde dan God (Job 32:2), en zou dienengevolge, al te wijs zijnde, verwoesting over zich brengen, want God kan zulk een overtroefing van het denken niet ongewroken laten.

Er bestaat echter ook een andere mogelijkheid, voor menschen, wier omstandigheden en aanleg anders zijn dan die der vorige groep. Zij hollen den anderen kant uit en worden al te goddeloos. Ze bekommeren zich nu niet meer er om hoe ze wandelen, want het lot der godvreezenden en der goddeloozen blijkt toch hetzelfde te zijn. Dat is al te dwaas, en het resultaat zou kunnen zijn, dat zij naar Gods rechtvaardig oordeel sterfen moesten eene menschelijkerwijze gesproken hun tijd er was.

Deze beide uitersten moet de mensch vermijden en bedenken wat het volgende vers leert omtrent den gulden middenweg: „Het is goed, dat gij daarnaast vasthoudt en trek ook uwe hand van dit niet af; want die God vrees, dien ontgaat dat al." Houd de grondgedachte van beide vermaningen vast. Laat u voor die beide dwalingen waarschuwen, en ge zult ondervinden, dat die waarlijk God vrees en geloovig aan Hem het oordeel overlaat, ook al begrijpt hij lang niet alles, den goeden koers zal houden in vreugde en smart beide en al dat kwade zal ontgaan. Hem treffen niet Gods oordeelen, maar hij ondervindt, dat de vrees des Heeren het beginsel der wijsheid en de bron van alle waar geluk is.

Men vraagt ons, of het goed is, dat enkele onzer voormannen (wier namen de vrager ons noemt, doch hier niet vermeld worden, omdat ik alles wat personen geldt buiten deze rubriek wil houden) een niet name genoemde cursus aanbevelen, terwijl aan vrager bekend is, dat personen door het volgen van dien cursus van de Gereformeerde waarheid zijn afgeweken en deze cursus een theosophisch-boeddhistisch karakter draagt?

Ik zou in zoo'n geval dergelijke feiten, als de vrager schijnt te weten en aangaande den verkeerden inhoud van de leerstof dier cursussen en aangaande de verkeerde gevolgen ervan bij sommigen, aan de personen, die hun naam ter aanbeveling gaven, mededeelen. Want het staat vast, dat die personen zoo iets absoluut niet zouden willen en schrijven zouden van de gevolgen hunner daad. En dan zijn zij oud en wijs genoeg om alle maatregelen te nemen ten einde hun aanbeveling niet langer een kwade zaak steune, maar veeleer een ernstige waarschuwing van hen uitga opdat dit kwaad niet voortwoekere. Doordat hun aanvankelijke steun hun goede gezindheid toonde, zal die waarschuwing dan nog meer kracht hebben. Het zou echter ook kunnen zijn, dat vrager zich vergiste, en dan zullen de bedoelde personen hem wel van ongelijk willen overtuigen. DE M.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Frabeker, H. L. Both te Spijk en R. K. M. Hummelen te Heerenveen.
Hallum, Dr. J. J. van Baarsel te Deventer en A. G. Wolf te Loenen Vreeland.
Herwijnen, R. J. Aalberts te Wormerveer en Dr. D. K. Wielenga, prop. te Rotterdam.
Meliskerke, P. van Dijk te Heinkenszand en A. Scheele te Kapelle-Biezelinge.
Rehnum, J. Wijmings te Dronrijp en H. Z. de Milt te Syftes-
en.
Wildervahk, N. Duursma te Nieuw-Amsterdam en P. H. de Jonge te Heerde.

Drietal te:

Arnhem, H. L. Both te Spijk, G. Elshove te Rotterdam en J. L. v. d. Wolf te Haastrecht.

Beroepen te:

Berkel, Dr. S. P. Dees te Dwingelo.
Bruchisse, Dr. D. K. Wielenga, prop. te Rotterdam.
Elburg, G. Veenendaal te Putten.
Herwijnen, R. J. Aalberts te Wormerveer.
Jutrip-Hommerts, P. Wiersma te Oosterbierum.
Kralingen, J. L. v. d. Wolf te Haastrecht.
Meeden, J. Duiven, cand. te Rotterdam.
Oostburg, J. Duiven, cand. te Rotterdam.
Sneeuwijk, G. Meenen, te Schierpenzeel.
Stadskanaal, H. R. Pel, cand. te Schraard.
Vroomshoop, J. H. Broek Roelofs te Stedum.
Winsum-Obergum, S. Idema te IJsselmonde.

Aangenomen naar:

Breukelen, Chr. Bruins te Winschoten.
Huizum, W. H. Elen Houting Jr te Giesaan-Oudekerk.

Bedankt voor:

Harmelen, J. E. Westerhuis te Oud-Loosdrecht.
Soest, G. Elshove te Rotterdam.

Afscheid van:

Ridderkerk, D. J. Couvée. Tekst Filip. 2: 12—13.

Intrede te:

IJsselstein, (als voorganger) C. de Kruyk. Tekst Gal. 6: 14—17.

Pinksteren. Pinksteren is het Zondagsfeest. Geen Christelijken of hij verkondigt dan de groote werken Gods, die

„Ieder in zijn eigen taal hoort spreken". Geen Christen of hij hult om een ruime bedeeling van den Geest die „een leeglijk van hen vervulde".

Bij een feest behoort een feestgave. Het vorig jaar vroegen wij om verduubeling van uw gift. Velen voldeden aan ons verzoek. Een nieuwe verduubeling vragen wij niet, als gij maar zorgt op peil te blijven, en als gij dan vooral geeft met blijdschap, want God heeft den blijden geveer lief.

H. DIKSTRA,
J. HANIA.

Emeritaat. Aan Dr. W. T. Nijenhuis te Britsum is nu 40-jarige ambtbediening door de classis Hallum eervol emeritaat verleend.

Propheet. af. De classis 's-Gravenhage heeft aan den prop. B. Schuurman het recht ontnomen, om te staan naar den Dienst des Woords in de Geref. Kerken, omreden genoemde propheet „te Beijdenisschriften niet acht in overeenstemming te zijn met Gods Woord".

Præparatoir examen. De classis Groningen der Geref. Kerken heeft omtrent een aanvraag van den heer E. H. Woldring, theol. student in Amerika, om toelating tot het præparatoir examen in Nederland besloten zich te wenden tot de colleges van hoogleraren te Kampen en Amsterdam.

Toelating tot het Predikambt verzocht. De heer H. van Alkema te Apeldoorn, voorheen zendeling in Ned-Indië, heeft op zijn verzoek, van de classis Apeldoorn een attest ontvangen, om zich daarmede te wenden tot de Part. Synode van Gelderland, wijl hij naar Art. 8 K. O. wenscht te komen tot den Dienst des Woords.

Promotie Dr. C. Bouma. Dr. C. Bouma van Hoofddorp is aan de Vrije Universiteit gepromoveerd tot Doctor cum laude in de Godgeleerdheid.

Kerk en Zomertijd. Op het agendum van de classis Woerden der Geref. Kerken, komt voor een voorstel van de Kerk van Aartlanderveen van den volgende inhoud:

„Met het oog op de bezwaren, die de wettelijke zomertijd ten plattelande meebrengt ook voor het Kerkelijk leven, wende de Classis zich tot de Deputaten voor de correspondentie met de Hooge Overheid, ten einde deze te verzaken den wettelijke zomertijd af te schaffen".

Nieuwe Kerkgebouwen. Te Groningen werd de nieuw gebouwde kerk in de Akkerstraat in gebruik genomen.

Kerkverband verbroken. De Geref. kerken van Veen, Aulst en Wahl zijn overgegaan tot de Geref. Gemeenten.

CHR. GEREFORMEERDE KERKEN.

Aangenomen naar:

Apeldoorn, J. W. Geels te Haarlem.

Bedankt voor:

Veenendaal, W. Hoogendoorn te Lisse.

Geïnstitueerd. Te Hillegom is een zelfstandige gemeente geïnstitueerd.

GEREF. GEMEENTEN.

Tweetal te:

Dijkstland, M. Hofman te Rijssen en G. H. Kersten te IJssake.

Beroepen te:

Dijkstland, M. Hofman te Rijssen.
Kampen, H. Kieviet Jr te Veenendaal.

Bedankt voor:

Gouda, J. Overduin te Moercapele.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERKEN.

Drietal te:

Delfshaven, Dr. W. Lodder te Doorn, J. J. H. Pop te Putters-
hoek, en H. O. Roseam Abbing te Arnhem.
Kampen, B. v. d. Wal te Barneveld, N. Warmolts te Wierop
en P. Zandt te Delft.

Viertal te:

Vlissingen, J. H. Boink te 's-Heerenhoek, L. M. Foecken te
Maurik, P. M. de Jong te Bunnbroek en W. A. B. ten Kate
te Horst.

Beroepen te:

Baanbrugge, H. Doornveld H. te IJsselstein.
Bonthuizen, W. L. Mulder te Garderen.
Beesd, G. Grootjans Jr te Ommen.
Borue, D. Kullman te Huizinga.
Coeverden, J. G. Franck te O. en W. Grafdijk.
Delfshaven, Dr. W. Lodder te Doorn.
Geervliet, L. C. Spijkerboer te Meliskerke.
Jaarveld, J. J. Timmer te Montfort.
Loon op Zand, J. W. Verschoor te Poortvliet.
Oostkapelle, W. A. Dekker te Nieuw-Beijerland.
Stavenisse, J. Vermoulen te Mijnsheerenland.
Vriezenveen, Joh. Rijna te Zevenhuizen.
Weesp, Dr. W. Lodder te Doorn.

Aangenomen naar:

Daarje, E. van Asch te Babylonienbroek.
Geertruidenberg, F. H. Koster te Kropswolde.
Hedel, A. Oskam te Rouveen.
Kesteren, J. G. Dekking te Putten.
Nijkerk, A. F. P. Pop te Ameide.
Rijswijk, Joh. A. Raams te Breukelen.

Bedankt voor:

Alkmaar, D. v. d. Mont van Spijk te Gemsteren.
Berg-Ambacht, G. A. Pott te Oud-Beijerland.
's-Graveveld-Capelle, J. Bis te Ouddorp.
Heleneveen, H. J. van Rooyen, tgd. te Odijk.
Nuthen, P. Vermoulen te Moerdijk.
Oude-Tonge, H. Doornveld te IJsselstein.
Poederloen, J. L. de Mol Moncourt te Hellouw.

Intrede te:

Sliebrecht, G. J. G. de Bel. Tekst Rom. 15: 29—30.

Jubilea. De J. H. Gezelschap te Vassach herlicht zijn

40-jarig ambtsjubileum.

Toegeleide H. D. De heeren L. J. Bruin te Zeist en D. Louwerse te Arnhem en J. Elkema te Smilde zijn toegelaten tot de Evangeliebediening in de Herv. Kerk.

Zaterdagmiddag-dienst. De afdeling Amsterdam van den Christelijken Werkmaatsbond en de Vereeniging „Kerkelijk Leven" hebben, naar de „N. R. Ct." meldt, den Bijzonderen Kerkeraad der Ned. Herv. Gemeente te Amsterdam gevraagd om instelling van een dienst op Zaterdagmiddag.